

כיתה
ג'

נותנות ומרוויחות

רציונל

"על שלושה דברים העולם עומד - על התורה, על העבודה ועל גמילות חסדים" (אבות, א', א')

האדם נברא כיצור שזקוק לעזרה ולסיוע תמידי, שלא כמו בעלי החיים שיכולים להסתדר בכוחות עצמם. מרגע שנולד חסר ישע ועד אחרית ימיו, צריך האדם לזולתו.

הסיבה שבשלה ברא הקב"ה את האדם שונה מבעלי חיים היא, כדי להרבות גמילות חסדים בין בני אדם, שהיא אחד משלושה דברים שעליהם העולם עומד.

הסוגיה של גמילות חסדים עלולה להתנגש בדאגה של האדם לצורכי עצמו, שגם היא חלק בלתי נפרד מטבע הבריאה שטבע הקב"ה בכל אחד כדי שישמור על עצמו, כמו שנאמר: "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם" (דברים, ד': ט"ו), וכמתחייב מן הציווי של "חיך קודמים" (בבא מציעא, ס"ב: ע"א). התורה התוותה לנו דרך סלולה להתמודדות במקרים כאלה באמצעות מצוות מפורשות המורות לנו כיצד לעזור לזולתנו ולגמול בחסדים.

עלינו לערוך את המצוות הרבות הקשורות לחיוב גמילות חסדים לפני התלמידות כתורה סדורה, באמצעות הליכות המורות לנו את דרך ההתנהגות הראויה על-פי התורה. הליכות אלו תתייחסנה להיבטים השונים של קיום מצוות גמילות חסדים:

1. **חשיבות החסד שכרו ועונשו** - חשיבות לימוד וקיום הליכות גמילות חסדים, הן בשאיפה להשגת שלימות אישיותן של התלמידות והן לקיום העולם שהרי "עולם חסד יבנה".

2. **מקורות החיוב לגמילות חסדים** - גדרי החיוב של מצוות גמילות חסדים ודיון במפגש אינטרסים בין מצוות גמילות חסדים לבין הדאגה לצרכים האישיים כמתחייב מן הציווי "חיך קודמים".

3. **מהי גמילות חסדים?** - אופני הקיום של המצוות והדרכים השונות להבעת חסד.

4. **מצוות צדקה וחיובה** - מקורות לחיוב מצוות גמילות חסדים הנעשית בכספו של אדם ושיעור הנתינה המחייב.

5. **כוונה ומטרות במצוות גמילות חסדים** - דיון בשאלות מהותיות הנוגעות לקיום מצוות שבין אדם לחברו ובמיוחד לגמילות חסדים, כגון: מה צריכה להיות כוונתנו כשאנחנו עושים חסד או נותנים צדקה? מדוע עלינו לעשות חסד?

במימושו של ערך הנתינה יש להבחין בדרכים השונות שבאמצעותן הוא מיושם כמו: נתינה מוחשית, מילולית ומופשטת; באופנים השונים שבאמצעותם מובע החסד (באופן ישיר או עקיף), ובנמענים השונים לנתינה בסביבה הקרובה והרחוקה.

מערכות היחסים בין התלמידות בכיתה, בקבוצה ובבית-הספר מתנהלות באמצעות אינטראקציות מילוליות ובלתי מילוליות. כאשר אינטראקציות אלה מאופיינות באמירות

ובהתנהגויות המבטאות נתינה - מתחזקות תחושות השייכות של התלמידות והקרבה ביניהן.

הנתינה מעצימה את הנותן, מגבירה את תחושת הקרבה שלו לזולתו ואף נוסכת בו ביטחון שבכל עת תימצא יד מושטת לעזרה ולתמיכה.

מטרות

- הקניית הליכות בנושא "גמילות חסדים" תוך הדגשת חשיבות נושא זה.
- העלאת המודעות להשפעותיה של הנתינה על מערכות היחסים בין התלמידות.
- זיהוי האמירות וההתנהגויות המבטאות נתינה במצבים שונים באורח החיים הבית-ספרי.

מודל ההפעלה

מהלך לבחינת תמונת המצב הכיתתית ביחס לתחושות השייכות, הביטחון והקרבה בחברת התלמידות באמצעות הברומטר: "כך אני מרגישה בחברת הבנות בכיתה", ולעידוד הנתינה כאורח חיים.

מד קרבה	מד ביטחון	מד שייכות
סריק נקודות - קרבה	סריק נקודות - ביטחון	סריק נקודות - שייכות
כך אני מרגישה בזמן ה...	כך אני מרגישה בזמן ה...	כך אני מרגישה בזמן ה...

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

נתינה היא לא רק מילה

בבית-הספר "הלב" נערך מבצע נתינה.
נציגות המבצע עוקבות אחר המתרחש בבית-הספר.
משמועות שהגיעו לאוזניהן הבינו הנציגות שהתלמידות בכיתה
ג' מגלות נתינה יומית ומקיימות "ואהבת לרעך כמוך".
הן החליטו לבקר בכיתה ג' ולברר כיצד משפיעה הנתינה
על מערכת היחסים בין התלמידות ועל האווירה בכיתה.

**כשהגיעו הנציגות לכיתה
עסקו בנות כיתה ג' בפעילות קבוצתית.**

שערה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו בפעילות זו?
(כמו: אפשר לעזור? הרעיון שלך מצוין, את יכולה להצטרף).

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו בפעילות זו?
(כמו: השאלת כלי כתיבה, עזרה במילוי המשימה).

מה ניתן היה ללמוד או להסיק **משפת הגוף** של הבנות הנוטלות חלק בפעילות זו?
(כמו: חיוך, הפניית הגוף לדוברת).

כיצד **מרגישות** הבנות בכיתה זו? מדוע?

בסוף השיעור כאשר התכוננו נציגות המבצע לצאת מהכיתה, הבחינו באיילה וברחלי תולות על דלת הכיתה את הכרזה הבאה:

ברוכות הבאות לכיתה ג'

אצלנו "נתינה" היא לא רק מילה.
אצלנו "נתינה" לא רק אומרים,
בעיקר עושים ומקיימים
בכל ימות השבוע
באופן קבוע:
כל אחת מושיטה יד לחברתה,
תומכת ומסייעת מעומק ליבה.
מקשיבה, מעודדת
ומילה טובה אומרת.
ציוד משאילה, למשחק מזמינה
ומסייעת בכל משימה.
כשכל זה נעשה בשמחה
הלב מתמלא אהבה.
אין פלא שאנו חשות קרובות
ומרגישות זו לזו שייכות -
עולם חסד אנו בונות,
ואנו עצמנו נהנות ומרוויחות.

בחנה לפי הנכתב בכרזה:

- אילו התנהגויות המבטאות נתינה מוזכרות בכרזה?
- "הלב מתמלא אהבה" - הסברנה לפי דברי הרב דסלר:
"כי כאשר יתן יאהב... אם יתחיל להיטיב את כל אשר ימצא, כי אז ירגיש אשר כולם הם קרוביו, כולם אהוביו" (קונטרס החסד, מכתב מאליהו א' עמ' 37).
- "אנו עצמנו נהנות ומרוויחות" - מה מרוויחות בנות הכיתה? תארנה את השפעת הנתינה על תחושותיהן של הבנות בכיתה.

מעגל ראשון: מעגל קשרי פרט קבוצה - נתינה

קבוצה א' נתינה בהפסקה

נציגות המבצע "למי נתת היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' בזמן ההפסקה.

1. שערנה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו בהפסקה?

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו בהפסקה?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות בהפסקה?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה בזמן ההפסקה? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציינתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה בהפסקה

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בהפסקה נושיט יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בהפסקה:

התנהגויות

המבטאות נתינה בהפסקה:

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

קבוצה ב' נתינה בטיול

נציגות המבצע "למי נתת היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' בזמן ההפסקה.

1. שערנה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו בטיול?

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו בטיול?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות בטיול?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה בטיול? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציננתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה בטיול

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בטיול נושיט יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בטיול:

התנהגויות

המבטאות נתינה בטיול:

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

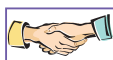
קבוצה ג' נתינה במסיבה

נציגות המבצע "למי נתתן היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' במסיבה שהתקיימה בכיתה אחר הצהריים.

1. שערונה:

אילו אמירות המבטאות נתינה נשמעו במסיבה?

אילו התנהגויות המבטאות נתינה נצפו במסיבה?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות במסיבה?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה במסיבה? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציינתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה במסיבה

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בטיול נושיט יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

התנהגויות

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

במליאה

- הצגת הכרזות ע"י נציגות הקבוצות.
- בררנה: כיצד משפיעה הנתינה על מערכת היחסים בין בנות הכיתה? (תוכלנה להתייחס לתרומתה לטיפוח תחושות השייכות, הביטחון והקרבה, ולחיצוק הידיעה שיש מישהו שאליו ניתן לפנות בבקשה לעזרה).

אישי

מהלכה למעשה

כך אנו מרגישות בחברת בנות הכיתה

בררנה באמצעות הברומטרים האישיים: "כך אני מרגישה בחברת בנות הכיתה", באיזו מידה אתן מרגישות שייכות, ביטחון וקרבה בחברת הבנות בכיתתכן. פעלנה בהתאם לשלבים הבאים:

שלב א' - בוחרות מועד שאותו נבחן

בחרנה את אחד מפרקי הזמן הבאים: שיעור, הפסקה או פעילות חברתית. (תוכלנה להחליט לבחון יותר מפרק זמן אחד בכל פעם)

שלב ב' - בוחרות תחושה שאותה נבחן

בחרנה אחת מהתחושות הבאות: שייכות, ביטחון או קרבה. (תוכלנה להחליט לבחון יותר מתחושה אחת בכל פעם)

שלב ג' - בוחנות את התחושות האישיות

בקשנה מכל תלמידה לציין בברומטר האישי עד כמה היא מרגישה שייכות או ביטחון או קרבה מ-1 עד 10 ולכתוב זאת בעיגול המופיע בתחתית הברומטר.

שלב ד' - מתבוננות בתמונות המצב הכיתתית

הצגנה במליאה את הברומטרים האישיים (ללא ציון שמות התלמידות), ובררנה מהי תמונת המצב הכיתתית שהתקבלה לגבי אחת התחושות באחד המועדים שנבחרו (שיעור, הפסקה או פעילות חברתית).

שלב ה' - סיכום ומסקנות

- בחנה כיצד עשויות האמירות וההתנהגויות שהציגו נציגות הקבוצות לסייע לכן בשיפור תמונת המצב הכיתתית.
- קבענה מועד ובו תבחנה שנית את תמונת המצב בכיתתכן באמצעות הברומטרים האישיים.

למורה: לאחר סיום הפעילות ניתן ליצור לכל תלמידה מניפת ברומטרים אישיים על-ידי חיבור הברומטרים המצורפים באמצעות סיכה מתפצלת. (לכל תלמידה ניתן ליצור 3 מניפות לגבי כל אחד מהמצבים)

ברוכות הבאות לכיתה ג'

אצלנו "נתינה" היא לא רק מילה.
אצלנו "נתינה" לא רק אומרים,
בעיקר עושים ומקיימים
בכל ימות השבוע
באופן קבוע:
כל אחת מושיטה יד לחברתה,
תומכת ומסייעת מעומק ליבה.
מקשיבה, מעודדת
ומילה טובה אומרת.
ציוד משאילה, למשחק מזמינה
ומסייעת בכל משימה.
כשכל זה נעשה בשמחה
הלב מתמלא אהבה.
אין פלא שאנו חשות קרובות
ומרגישות זו לזו שייכות -
עולם חסד אנו בונות,
ואנו עצמנו נהנות ומרוויחות.

קבוצה א' נתינה בהפסקה

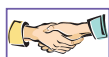

נציגות המבצע "למי נתת היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' בזמן ההפסקה.

1. שערנה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו בהפסקה?

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו בהפסקה?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות בהפסקה?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה בזמן ההפסקה? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציינתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה בהפסקה

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בהפסקה נושיט יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בהפסקה:

התנהגויות

המבטאות נתינה בהפסקה:

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

קבוצה ב' נתינה בטיול

נציגות המבצע "למי נתת היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' בזמן ההפסקה.

1. שערנה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו בטיול?

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו בטיול?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות בטיול?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה בטיול? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציננתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה בטיול

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בטיול נושית יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בטיול:

התנהגויות

המבטאות נתינה בטיול:

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

קבוצה ג' נתינה במסיבה

נציגות המבצע "למי נתתן היום?" החליטו לצלם את בנות כיתה ג' במסיבה שהתקיימה בכיתה אחר הצהריים.

1. שערנה:

אילו **אמירות** המבטאות נתינה נשמעו במסיבה?

אילו **התנהגויות** המבטאות נתינה נצפו במסיבה?

במה ניתן היה להבחין **בשפת הגוף** של הבנות במסיבה?

2. כיצד, לדעתכן, **מרגישות** בנות הכיתה במסיבה? מדוע?

3. אילו מהאמירות ומההתנהגויות שציינתן (בסעיף 1) הייתן רוצות לאמץ בכיתתכן?

כתובנה זאת בכרזה שלפניכן:

נתינה במסיבה

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בטיול נושיט יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה במסיבה:

התנהגויות

המבטאות נתינה במסיבה:

התכוננה להציג את הכרזה בפני חברותיכן במליאה.

נתינה בהפסקה

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.

נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בהפסקה נושית יד ולב לחברה
ונקרבה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בהפסקה:

התנהגויות

המבטאות נתינה בהפסקה:

הנתינה - שאובדל מרגיש, אשמש: שמואל סרגוס

נתינה בסיוול

אצלנו נתינה היא לא רק מילה.
נתינה היא עשייה בכל עת ובכל שעה
בסיוול נושיט יד ולב לחברה
ונוקרה בשמחה ובאהבה

אמירות

המבטאות נתינה בסיוול:

התנהגויות

המבטאות נתינה בסיוול:

הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג - הזיגזג

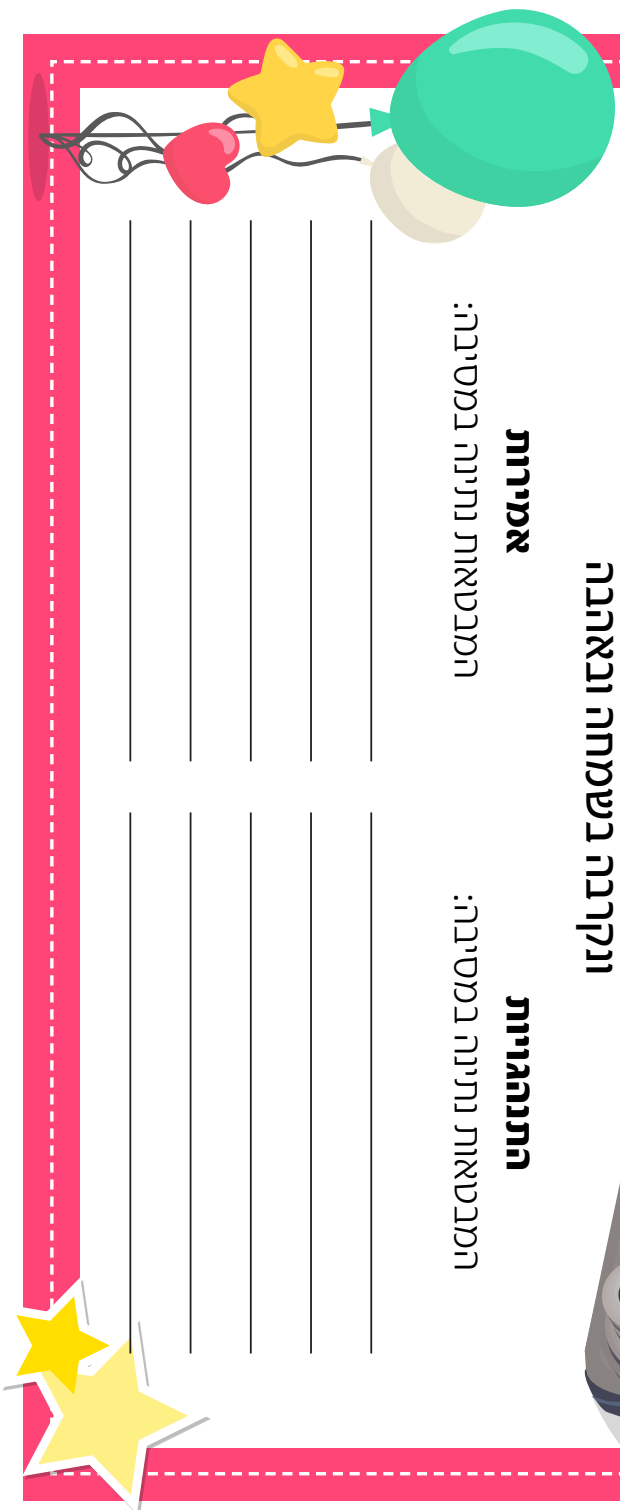

ווקרבה בשמחה ובאהבה

המבטאות נתינה במסיבה:

המבטאות נתינה במסיבה:

[illegible]

מד שייכות

סרי"כ נקודות - שייכות

10 9 8 7 6 5 4 3 2 1

כך אני מרגישה בזמן ה_____

כך אני מרגישה בחברת בנות הכיתה

שמי _____

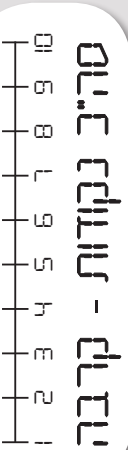

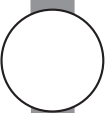
מד קרבה

סרי"כ נקודות - קרבה

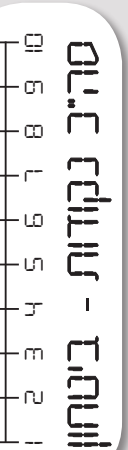
כר אני מרגישה בזמן ה_____

מד ביטחון

סרי"כ נקודות - ביטחון

כר אני מרגישה בזמן ה_____

